

UBC

PROGRAMA
24

31 DE MAIG - 1 i 2 DE JUNY
SALA 1 PAU CASALS

RÈQUIEM DE VERDI

LUDOVIC MORLOT

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PROGRAMA DE MÀ

OCTAVI RUMBAU (Barcelona 1980), **JOAN MAGRANÉ** (Reus 1988), **RAQUEL GARCÍA-TOMÁS**
(Barcelona 1984)

TRES ELEGIES

PER A BARÍTON I ORQUESTRA

(2023-24). Estrena, obra encàrrec de L'Auditori – 16'

1. *Élégie d'après Liszt* (Octavi Rumbau). Text d'Agustí Eura
2. *Un sonet de Francesc Fontanella* (Joan Magrané). Text de Francesc Fontanella
3. *Ara sí que ets divina* (Raquel García-Tomás). Text de Francesc Fontanella

Josep-Ramon Olivé, baríton

PAUSA 20'

GIUSEPPE VERDI

(Leroncole, Itàlia 1813 – Milà, Itàlia 1901)

MISSA DE RÈQUIEM

(1873-1874) – 83'

Requiem
Dies irae
Offertorio

Sanctus
Agnus Dei
Lux aeterna
Libera me

Joyce El-Khoury, soprano
Rinat Shaham, mezzosoprano
Andrei Danilov, tenor
Dmitry Belosselskiy, baix
Orfeó Català

JOSEP-RAMON OLIVÉ, BARÍTON

JOYCE EL-KHOURY, SOPRANO

RINAT SHAHAM, MEZZOSOPRANO

ANDREI DANILOV, TENOR

DMITRY BELOSSELSKIY, BAIX

ORFEÓ CATALÀ

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

LUDOVIC MORLOT, DIRECCIÓ

SOPRANOS: Elisenda Ardèvol, Laia Avilés, Mar Calvet, Aida Càmara, Afra Camós, Laia Canet, Mireia Carmona, Sandra Castelltort, Maria Chapman, Beatriz Cordero, Mariàngels Custal, Ariadna D'Ocon, Maite Estrada, Alba Fernández, Laura Fernández, Noemí Gallardo, Mar Giné, Lidia Guaras, Bethanie Hasberg, Georgina Jiballí, Berta Manresa, Carla Mateo, Núria Milà, Aroa Minerva, Júlia Molina, Imma Mostazo, Laura Musull, Elna Passola, Sofia Reis, Paula Ruiz, Sira Sadurní, Núria Subiràs, Iris Torregrossa, Mireia Valls, Marina Viñals, Maria Vives / CONTRALTS: Tamar Aguilar, Alba Almunia, Judit Almunia, Cristina Arribas, Conxa Fernandez, Raquel Garcia, Lucía González, Tania Gonzalez, Judith Hämmerling, Natàlia Jimenez, Edith López, Mª Àngels Lorés, Maria Martin, Queralt Mitjans, Tania Mittendorf, Anna Muñoz, Gemma Planella, Irene Plass, Mar Pons, Olga Popova, Marta Porta, Teresa Puig, Irene Recolons, Sofia Roig, Anna Rosés, Isis Royo / TENORS: Antoni Agramont, Xavier Barron, Xavier Benitez, Lluc Bosque, Pere Cabero, Fabián Conesa, Xavier Cos, Jordi Ensenyat, Gerard Fusté, Carles Gonzalez, Alejandro López, Marc Majó, Carles Masdeu, Josep Lluís Moreno, Bernat Orriols, Guillermo Plazas, Oscar Puigardeu, Jordi Quelart, Joan Sans, Guillem Sedó, Martí Serrallonga, Oriol Ubach, Josep Velasco, Roger Vicens / BAIXOS: Cristòfor Agudo, Arnau Aina, Benedikt Amann, Alejandro Arribas, Esteban Ballestar, Íñigo Berganza, Mathieu Bosi, Matías Bustos, Marc Canals, Jordi Cardona, Eloi Corral, Ferran Corral, Andreu Edo, Nil Esteve, Iago Garcia, Xavier Garcia-Moll, Albert Garriga, Guillem Gascón, Jordi Giné, José Ángel González, Pol Isern, Hirotoshi Kikuchi, Víctor Luis, Alex Martinez, Albert Pàmies, Gerard Pujals, Javier Rojo, Oriol Saladrigas, Arnau Segura, Joan Velasco

PRIMERS VIOLINS Vlad Stanculeasa, concertino / Jaha Lee, concertino associada / Sarah Bels / Walter Ebenberger / Lev Mikhailovskii / Katia Novell / Ivan Percevic / M. Pilar Pérez / Pau Andreu* / Paula Banciu* / Octavi Martínez* / Sei Morishima* / Eugènia Ostas* / Yana Tsanova* / Clara Vázquez* · SEGONS VIOLINS Alexandra Presaizen, solista / Emil Bolozan, assistent / Jana Brauninger / Patricia Bronisz / Melita Murgea / Robert Tomàs / Vladimir Chilaru* / Antonia Escalas* / Daniel Gil* / Diédrie Mano* / Sergi Puente* / Inés Sanchís* / Arturo Seijo* / Marina

Surnacheva* · VIOLES Rumen Cvetkov*, solista invitat / Marc Charpentier*, assistent invitat / Christine de Lacoste / David Derrico / Josephine Fitzpatrick / Franck Heudiard / Sophie Lasnet / Miquel Serrahima / Jennifer Stahl / Andreas Süssmayr / Adrià Trulls / Oretó Vayá* · VIOLONCELS Charles-Antoine Archambault, solista / Joaquín Fernández*, assistent invitat / Blai Bosser / Irene Cervera / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Jean-Baptiste Texier / Irma Bau* / Carla Conangla* / Lluç Pascual* · CONTRABAIXOS Christoph Rahn, solista / Apostol Kosev / Josep Mensa / Matthew Nelson / Anna Cristina Grau* / Nenad Jovic* / Noemí Molinero* · FLAUTES Christian Farroni, assistent / Beatriz Cambrils / Ricardo Borrull, flautí · OBOËS Rafael Muñoz, solista / Dolors Chiralt, assistent / Disa English, corn anglès · CLARINETS Pedro Franco*, solista invitat / M. Carmen García* / Alfons Reverté, clarinet baix · FAGOTS Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú / Thomas Greaves, assistent / Slawomir Krysmalski, contrafagot · TROMPES Juan Manuel Gómez, solista / David Bonet / Pablo Marzal, assistent / Artur Jorge · TROMPETES Mireia Farrés, solista / Andreu Moros / Ángel Serrano, assistent / Gabriel García* / David Guillén* / Miguel Herráez* / Aitor Muñoz* / Sergi Serra* · TROMBONS Gaspar Montesinos, assistent / Pablo Rodríguez* / Raúl García, trombó contrabaix · TUBA Daniel Martínez · TIMBALES Javier Eguillor*, solista invitat · PERCUSSIÓ Joan Marc Pino, solista / Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila · ARPA Magdalena Barrera, solista

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger

RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez

RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero

PERSONAL D'ESCENA Luis Hernández*

*Col·laborador/a

COMENTARI

per Jaume Radigales

DE LA *MESSA DA REQUIEM* DE VERDI A UN TRIO ELEGÍAC A LA CATALANA

El concert d'avui ens permetrà prendre contacte amb tres peces breus de tres músics de casa nostra: dos compositors (Joan Magrané i Octavi Rumbau) i una compositora (Raquel García-Tomás). Magrané i García-Tomás ja havien escrit plegats una òpera a quatre mans (*DisPLACE*) i ara s'uneixen a Rumbau per gestar tres obres per a baríton, amb la mateixa orquestració i idèntics inici i final (respectivament, un acord en La b i un altre en Si b), amb el nexa comú de poemes del Barroc català, com són Francesc Fontanella (Magrané i García-Tomás) i Agustí Eura (Rumbau). La idea originària és connectar les peces amb l'esperit de la *Messa da Requiem* de Verdi, si bé en aquesta ocasió els poemes escollits tenen l'amor com a rerefons. En el cas de García-Tomás, la peça seleccionada ho ha estat per homenatjar la seva àvia Carmen, aprofitant la celebració del centenari del seu naixement. Una obra que llegeix la mort com un procés d'acceptació de l'inevitable, com un cant a la memòria i a la vida eterna.

La música sacra –o litúrgica– existeix des que l'*Homo sapiens* (i segurament també algunes espècies antecessores) va prendre consciència del transcendent. I molt especialment, quan va començar a buscar respostes al gran misteri de la mort, tot i que si fem cas de la Salomé d'Oscar Wilde el misteri mortuori no és tan gran com el misteri amorós. Sigui com sigui, la condició humana sempre ha considerat la mort com un espai de trànsit entre la vida i «aquell país desconegut, del qual cap viatger no torna», per dir-ho en paraules del príncep Hamlet. Aquesta dimensió mística potser es fa més passatgera amb l'acompanyament de la música i per això encara avui acompanyem els rituals funeraris amb “banda sonora”.

Sembla que va ser al segle XIII quan el franciscà Tommaso da Celano (deixeble directe i biògraf de sant Francesc d'Assís) va escriure el text de la *Sequentia* de la missa de difunts vigent fins al Concili Vaticà II (1962-1965): d'una banda, s'advoca pel repòs etern de les ànimes dels morts i, d'una altra, es recorden les terribles circumstàncies del judici final i el càstig per als qui hagin infringit les lleis divines. Fragments com el “Dies irae” són essencials i nuclears d'aquell text medieval de Celano, conegut en el seu conjunt com a *Requiem*, en al·lusió a les primeres frases del poema: «Requiem aeternam dona eis Domine» (Senyor, dona'ls el descans etern).

A partir d'aquí, la història de la música va plena de misses de rèquiem, amb obres antològiques, sobretot des del segle XVI, i fins als nostres dies. A la música castellana de Victoria, Guerrero o Morales, s'hi afegeixen algunes composicions del segle XVIII de Michael Haydn i Mozart, mentre que al segle XIX brillen amb llum pròpia els rèquiem de Cherubini, Fauré i Brahms. Al XX, el *Berliner Requiem* de Kurt Weill i el *War Requiem* de Britten o fins i tot el *Requiem* d'Andrew Lloyd-Webber. Ocasionalment, alguns autors han prescindit de la totalitat o de part del text de Celano per endinsar-se en poesia aliena: és el cas de Brahms, Weill i Britten. No cal dir que, entre tots aquests músics que han abordat la missa de rèquiem, ocupa un lloc destacat Giuseppe Verdi (1813-1901).

El 1868 havia mort Gioachino Rossini. Verdi, que es trobava al punt àlgid de la creació operística, va plantejar a diversos col·legues la possibilitat d'escriure una missa de rèquiem col·lectiva, reservant-se per a ell mateix el “Libera me” conclusiu, que va arribar a escriure.

El projecte col·lectiu va fracassar i el 1873 Verdi va reprendre en solitari la idea de la missa, esperonat per la mort d'Alessandro Manzoni, novel·lista autor d'*I promessi sposi* i una de les ànimes intel·lectuals del Risorgimento italià a qui finalment el músic dedicaria la *Messa da Requiem*.

El resultat és una de les misses de difunts més conegudes del repertori sacre, juntament amb les de Mozart, Fauré i, en el context protestant, Johannes Brahms. Verdi la va estrenar a l'església de Sant Marc de Milà el 1874, tot i que ben aviat hom va percebre recursos teatrals (operístics) en una obra esfereïdora davant de la idea de la mort, escrita per un no creient –és difícil discernir si Verdi era agnòstic o ateu– i un anticlerical confés, com ho demostren els retrats de clergues – cristians o no cristians– que poblen la galeria operística de Verdi.

La peça és un veritable monument simfònic coral, a més de ser una pàgina compromesa per a les parts reservades als solistes (soprano, contralt, tenor i baix), amb el colofó del “Libera me” conclusiu per a soprano, orquestra i cor, que cita en un moment determinat el passatge segurament més conegut de la partitura, el “Dies irae” que obre la *Sequentia*. Amb aquesta obra, l'autor de *La traviata* planteja un viatge de la foscor a la llum amb l'ús simbòlic de dues tonalitats: la de partida (la m) i la conclusiva (Do, relatiu major del la m), sense alteracions a la partitura i

com a metàfora de la puresa en el moment del traspàs definitiu: hem deixat de ser-ho tot per esdevenir no res (o no?).

LLETRES

[Descarrega les lletres del concert](#)

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

